

Adriana Bittel

ÎNTOARCEREA, CÎND VENITUL NU PERMITE PLECATUL

La noi nu există un echivalent concis pentru la *rentrée*, poate și pentru că instituția vacanței a apărut târziu, muncile și zilele succedându-se pentru cei mai mulți neîntrerupt. Momentul acesta al întoarcerii generale la muncă, după presupuse vilegiaturi, al deschiderii anului școlar și universitar, al stagiunii de spectacole, al schimbării garderobei – amestec de regret după libertățile estivale și de bucurie inaugurală – e psihologic la fel de important ca și Anul Nou, deși mai puțin festiv. Deschiderea din septembrie se leagă și ea, teoretic, de speranță, de disponibilitate la nou, de împropătată plăcere de viață.

Dar ca să te întorci trebuie să fi fost plecat și ca să-ți reiei cu oarece poftă ocupațiile cotidiene, trebuie să le fi întrerupt. Or, cum celor mai mulți venitul nu ne permite plecatul, zilele de „odihnă legală” au fost folosite pentru inițiere în arta zugrăvirii și vopsirii apartamentului, pentru reparat și curățat obiectele din el, pentru recondiționat hainele „învechite natural” (la modă printre tinerii contestatari ai societății de consum unde blugii tociți și rupți costă mai mult decît cei noi) – și alte loisir-uri mizerabile care te fac să privești vara ca o petrecere la care n-ai fost poftit. Deci, neputînd să pui în paranteze, oricît de apropiate, stressul, anotimpurile se diferențiază doar prin cumuli de griji și necazuri specifice, adică perspectiva ca lipsei de apă să i se adauge lipsa căldurii, chitanței de lumină, care ne-a lăsat buimăciți, cea a întreținerii cît o chenzină și renunțării la unele, alte renunțări forțate.

Nervii mereu întinși pe curba urcătoare a prețurilor, ca într-un

test de rezistență, pocnesc tot mai des în stradă, aglomerațiile degajă draci, energii negative, frustrări, umilințe, invidii, ură, devii permeabil și captezi emisiile nocive și deodată îți vezi semenii doar în chip de tuburi digestive ambulante, cu portofele în loc de cap, zdrăgănind mărunțiș, duși de cursul valutar spre vărsare.

Te agăți de cărți, de teatru, de muzică, să nu te ia sosul de cifre ce înecă orice subiect de conversație și pînă la urmă tot la prețuri ajungi, al hîrtiei și culorilor, al montării și peliculei, al muncii artiștilor – neprețuită, nu-i așa?, și de aceea neplătită, dacă-s nebuni după meseria lor o fac și pe gratis, gratuitatea e atît de importantă în arta modernă. Joc superior, secund, terț, lăsat deci la urmă afară din buget, suspendat de mîna sponsorului care vrea să i se vadă mîna în prim plan și, printre degetele lui, restul.

Și totuși, încăpățînarea nebunească a oamenilor de cultură face ca, măcar în domeniul nostru, la *rentrée* să fie plină de evenimente memorabile, vernisaje și premiere, lansări de cărți și dezbateri. Reviste serioase de cultură (la care nu s-au mai plătit infimele colaborări de la începutul anului, iar lefurile redactorilor sînt mult sub ale lucrătorilor necalificați) continuă să apare, nutrite din convingerea celor care le scriu că au datoria să se opună terorismului verbal al mitocăniei și inculturii, mascaradei stridente și vulgar-grandilocvente a unui tip de discurs și de personaj care crede că poate sfida orice, chiar codul de bună conduită lingvistică, prin clientelism, corupție, șantaj, minciună.

Resemnați că munca lor nu umple nici tuburi digestive, nici portofele, artiștii vor continua mereu să spună ce au de spus și, din fericire, ei reprezintă cel mai bine, prin timp, o epocă. ■